

Mohyla na ostrohu

Tady je mohyla, kterou hledáte,“ oznámil jsem a opatrně jsem položil ruku na jeden z hrubých kamenů, které toto podivně symetrické návrší tvořily.

V Ortaliho tmavých očích se rozzářil plamen dychtivého zájmu. Přešel pohledem po okolní krajině a pak se znovu zadíval na vysokou hromadu obrovitých omšelých balvanů.

„Na takovém divokém, bezútěšném a tajuplném místě,“ poznamenal. „Koho by napadlo, že se ve zdejší kraji může nacházet podobné zákoutí? Nebýt toho, že se támhle odtud zvedá kouř, nikomu by se ani nesnilo, že hned za ostrohem leží velké město! Tady člověk sotva sem tam vidí nějakou rybářskou chýši.“

„Lidé se té mohyle vyhýbají,“ vysvětloval jsem, „drží se od ní stranou už celá staletí.“

„Proč?“

„Na to už jste se ptal,“ odsekl jsem podrážděně. „Můžu vám na to jediné říct, že se dodnes ze zvyku vyhýbají místu, kterému se jejich předkové vyhýbali kvůli něčemu, co o něm věděli.“

„Věděli!“ uchechtl se posměšně. „Takové pověry!“

Zachmuřeně jsem na něj pohlédl a nesnažil jsem se skrývat nenávisť. Sotva se mohli na světě najít dva muži takových protikladů. Ortali byl štíhlý rozvázný chlapík nezaměnitelně románského původu s tmavýma očima a kultivovaným vystupováním. Já jsem robustní kolohnát působící dojmem neohrabaného medvěda s chladně modrýma očima a nepoddajnými rudými vlasy. Byli jsme krajané v tom smyslu, že jsme se oba narodili ve stejné zemi, domoviny našich předků si však byly stejně vzdálené jako jih a sever.



„Severské pověry,“ opakoval Ortali. „Neumím si představit románský národ, který by dovolil, aby taková záhada zůstala celá ta léta neprozkoumaná. Na to jsou Jižané příliš praktičtí – nebo příliš prozaičtí, chcete-li to říct raději takhle. Jste si jistý stářím té hromady kamení?“

„Nenašel jsem o ní zmínku v žádném rukopisu datovaném před rokem 1014,“ zavrčel jsem, „a všechny takové existující rukopisy mám přečtené v originále. MacLiag, básník krále Briana Bórumy, mluví o vztyčení mohyly bezprostředně po bitvě, a nemohou být vůbec žádné pochyby, že se tím myslí právě tenhle památník. Stručná zmínka je o ní i v pozdější Kronice čtyř mistrů, také v Leinsterské knize, sepsané koncem padesátých let dvanáctého století, a znovu v Lecanské knize, kterou zpracoval MacFirbis kolem roku 1416. Všechny ty prameny o ní mluví v souvislosti s bitvou u Clontarfu, žádný ale nevysvětluje, proč byla postavena.“

„A jakou v tom vidíte záhadu?“ chtěl vědět Ortali. „Není přece nic přirozenějšího, než že poražení Seveřané vztyčili mohyly nad tělem nějakého velkého náčelníka, který v té bitvě padl, ne?“

„Tak především,“ odpověděl jsem, „je záhadou už samotná její existence. Stavění mohyl nad mrtvými byl skandinávský, nikoli irský zvyk. Jenže podle kronikářů to nebyli Skandinávci, kteří tuhle hromadu kamení nakupili. Jak by to také mohli udělat bezprostředně po bitvě, v níž byli poraženi na hlavu, zmasakrováni a v bezhlavém útěku zahnáni až do bran Dublinu? Jejich náčelníci zůstali ležet tam, kde padli, a jejich kosti obrali havrani. Musely to být irské ruce, které tyhle balvany navršily.“

„A bylo to snad tak neobvyklé?“ trval na svém Ortali. „Za starých časů měli Irové ve zvyku vytvářet hromady kamení, než se vydali do bitvy. Každý muž položil jeden kámen a ti, kteří zůstali naživu, pak po bitvě své kameny zase odnesli, takže zachtělo-li se někomu zbylé kameny spočítat, snadno zjistil celkový počet padlých.“

Zavrtěl jsem hlavou.



„To se dělávalo v pradávnějších časech, v bitvě u Clontarf u už ne. Především se tu shromáždilo přes dvacet tisíc válečníků a čtyři tisíce jich padly; tahle mohyla není tak velká, aby mohla sloužit ke zjištění počtu mužů, kteří byli v bitvě zabiti. Navíc je vystavěná příliš symetricky. Za celá ta staletí z ní vypadlo sotva pár kamenů. Ne, tu postavili, aby něco zakryla.“

„Severské pověry!“ odfrkl si znovu posměšně můj společník.

„Ano, říkejte si tomu pověry, když chcete!“ Vyprovokovaný jeho posměchem jsem na něj vyjel tak prudce, že mimoděk ustoupil a zasunul ruku pod plášť. „My obyvatelé severní Evropy jsme měli bohy a demony, vedle nichž ty vaše bezkrevné jižanské mytologie vypadají jako nudné dětinské povídačky. V době, kdy se vaši předkové rozvalovali na hedvábných polštářích mezi hroutícími se mramorovými sloupy odumírající civilizace, budovali mí předkové vlastní civilizaci v útrapách a gigantických bitvách s lidskými i nelidskými protivníky.“

Tady, přímo na této pláni, skončil temný středověk a světlo nové éry se nesměle rozzářilo nad světem plným nenávisti a anarchie. Tady, jak víte dokonce i vy, roku 1014 Brian Bóruma a sekerníci Dál Caisu jednou provždy zlomili moc pohanských Seveřanů – těch nelítostných anarchistických plenitelů, kteří po celá staletí bránili pokroku civilizace.

Šlo o víc než jen zápas Galů a Dánů, soupeřících o Irskou korunu. Byla to bitva mezi bílým Kristem a Odinem, mezi křesťanstvím a pohanstvím. Byl to poslední vzdor pohanů – zastánců starého krutého způsobu života. Tři stalet se svět svíjel pod těžkou botou Vikingů a tady u Clontarf se té metly navždy zbavil...

Už tehdy se stejně jako dnes význam té bitvy v podání zdvořilých latinských a polatinštěných kronikářů a dějepisců podceňoval. Uhlazení intelektuálové z civilizovaných měst na jihu se nezajímali o bitvy, které sváděli barbari na vzdáleném severozápadním konci světa – šlo o končiny



a o národy, o jejichž existenci měli jen matné povědomí a jejichž jména jim nic neříkala. Věděli jen, že strašlivé loupeživé nájezdy vládců moří náhle přestaly sužovat jejich pobřeží, a za další století ten divoký věk plnění a vraždění téměř upadl v zapomnění – to vše jen díky tomu, že nevychovaní a sotva napůl civilizovaní lidé, kteří svou nahotu jen spoře zakrývali vlčími kožešinami, povstali proti svým podmanitelům.

Tady došlo k Ragnaroku, soumraku bohů! Tady v pravém smyslu toho slova padl Odin, protože jeho náboženství utrpělo smrtící úder. Byl posledním ze všech pohanských bohů, který se ještě stavěl na odpor křesťanství, a určitou dobu se zdálo, že by jeho děti mohly zvítězit a uvrhnout svět zpátky do temnoty a divoštví. Před Clontarfem se podle legend často na zemi zjevoval svým uctívacům, kteří ho matně vídali v dýmu rituálů, při nichž umírali ječící nahé lidské oběti, jak se na koni žene s rozevlátými vlasy po vichrem rozervaných mračnech na obloze, nebo jak v odění severského náčelníka rozdává drtivé údery v přední linii nejmenovaných bitev. Po Clontarfu už ho však nikdy nikdo nespatriil; jeho uctívači ho marně přivolávali divokými chorály a děsivými oběťmi. Ztratili v něj víru, protože je v hodině největší nouze zklamal, jeho oltáře se rozpadly, jeho kněží zešedivěli a zemřeli a lidé se obrátili k jeho podmaniteli, k bílému Kristovi. Nadvláda krve a železa byla zapomenuta, věk mořských vládců s rudě zbrocenýma rukama pomínil. Vycházející slunce pomalu a zprvu jen matně ozářilo středověkou noční tmou a lidé na Odina, který přestal navštěvovat zemi, zapomněli.

Ano, smějte se, jestli chcete! Kdo ale ví, jaká hrůzná monstra se zrodila v temnotách, ledových jeskyních a vichrem kvílících černých propastech severu? V jižních zemích svítí slunce a vánek probouzí k životu květiny, pod hebkou oblohou se muži démonům vysmívají. Kdo ale na severu může říct, jací z žívlů zrození zlí duchové přebývají v divokých bouřích a ve tmě? Je docela dobře možné, že právě tito noční běsové přivedli obyvatele tamějších krajů k uctívání ponu-



rých bohů Odina a Thora i jejich strašlivých soukmenovců.“

Ortali chvíli mlčel, jako by ho vášnivost mých slov zarazila, pak se ale zachechtal. „Dobře řečeno, můj nordický filozof! O těchhle otázkách se ještě někdy jindy pobavíme. Sotva bych mohl čekat, že potomek severských barbarů nebude alespoň do jisté míry poznamenán sny a mystikou své rasy. Jenže ani vy nemůžete čekat, že na mne vaše fantazie zapůsobí. I nadále jsem přesvědčen, že tahle mohyla neskrývá žádné hrozivější tajemství než nějakého vikinského náčelníka, který padl v bitvě – a vaše blouznivá varování před severskými démony na tom nemohou nic změnit. Pomůžete mi probourat se do té mohyly?“

„Ne,“ odsekl jsem stroze.

„Pár hodin práce bude stačit, abychom zjistili, co vlastně ukrývá,“ pokračoval, jako by mě neslyšel. „Mimochoodem, když už mluvíme o pověrách, nepojí se k té hromadě kamení nějaká bláznivá historka s cesmínou?“

„Jistá stará legenda vypráví, že z nějakého tajemného důvodu byly vykáceny všechny cesmínové stromy v okruhu tří mil,“ odpověděl jsem neochotně. „To je další záhada. Cesmína totiž hrála v severské magii důležitou roli. V Kronice čtyř mistrů se píše o Seveřanovi – bělovousém starci divokého vzhledu –, který byl zjevně Odinovým knězem a kterého zdejší obyvatelé zabili, když se rok po bitvě pokusil na mohylu položit cesmínovou ratolest.“

„No prosím,“ zasmál se Ortali. „Sehnal jsem si cesmínovou snítku – vidíte? – a zastrčím si ji do klopky; třeba mě před těmi vašimi severskými ďábly ochrání. Jsem si teď ještě jistější, že v mohyle leží některý z mořských vládců, a ti se vždycky nechávali pohřbít s veškerým svým bohatstvím – se zlatými poháry, s drahokamy vykládanými jílcí mečů a se stříbrnými krunýři. Cítím, že je tahle mohyla plná pokladů – pokladů, kolem kterých se šmajdají irští venkované už celá staletí pachtí a přitom žijí jako nuzáci a umírají hlady. Pchá! Vrátime se sem někdy kolem půlnoci, to už si budeme moct být celkem jistí, že nás nikdo nevyruší, a vy mi s jejich vykopáním pomůžete.“



Poslední větu vyslovil tónem tak úsečným a panovačným, že můj mozek zaplavil rudý příliv touhy po krvi. Ještě za řeči se otočil a začal zkoumat mohylu, moje ruka se téměř proti mé vůli natáhla a sevřela v prstech ošklivě špičatý kámen, který se odštípl z jednoho z balvanů. Jestli se někdy po povrchu zemském pohyboval potenciální vrah, byl jsem jím v tom okamžiku já. Jediný úder, rychlý, tichý a prudký, a navždy bych se osvobodil od otrockých pout stejně nesnesitelných, jaká poznali moji keltští předkové pod nadvládou Vikingů.

Jako by Ortali vycítil moje myšlenky, prudce se ke mně otočil. Honem jsem kámen zastrčil do kapsy a nebyl jsem si jistý, jestli si mého pohybu všiml. Zjevně ale spatřil, jak mi v očích zaplál rudý zabijácký instinkt, protože znovu couvl a ruka mu zajela k ukrytému revolveru.

„Rozmyslel jsem si to,“ řekl však pouze. „Dnes v noci mohylu neotevřeme. Možná zítra. Někdo by nás mohl špehovat. Teď se radši vrátím do hotelu.“

Neodpověděl jsem, obrátil jsem se k němu zády a v rozmrzelé náladě jsem pomalu odcházel směrem k pobřeží. On sám vyrazil vzhůru po úbočí ostrohu, za nímž leželo město, a když jsem se za ním ohlédl, přecházel právě jeho vrchol a jasně se rýsoval proti zamřené obloze. Kdyby nenávisť dokázala zabíjet, byl by padl mrtev k zemi. Viděl jsem ho jako v rudém oparu a pulz ve spáncích mi bušil jako dva perlíky.

Otočil jsem hlavu zpět ke břehu a rázem jsem se zarazil. Pohroužený do vlastních temných myšlenek jsem došel na pár kroků k nějaké ženě a vůbec jsem si jí přitom nevšiml. Byla vysoká a podsaditá, s výrazným přísným obličejem, zbrázděným vráskami a ošlehaným jako okolní kopce. Její oblečení mi připadalo neobvyklé, příliš mě to ale nepřekvapovalo, protože jsem ze zkušenosti věděl, že se lidé v podobných zapadlých koutech strojí všelijak.

„Co pohledáváš tady u mohly?“ zeptala se hlubokým a znělým hlasem. Překvapeně jsem na ni pohlédl; mluvila totiž galštinou, což samo o sobě nebylo nijak zvláštní, byla



to ale galština, o níž jsem se domníval, že jako mluvená řeč už dávno zanikla – galština dávných učenců, ryzí a se zřetelným archaickým nádechem. Zřejmě žena z nějakého odlehlého horského kraje, pomyslel jsem si, jehož obyvatelé dodnes mluví nezkomoleným jazykem svých předků.

„Spekulovali jsme o tom, jaké skrývá tajemství,“ odpověděl jsem stejným jazykem, jen trochu váhavě, protože jsem sice plynně ovládal jeho modernější podobu, která se vyučuje na školách, vyjadřovat se ale stejně jako ona v jeho klasické podobě pro mne bylo poněkud náročné.

Pomaloučku zavrtěla hlavou. „Ten snědý muž, co tu byl s tebou, se mi nelíbí,“ prohlásila pochmurně. „Co jsi zač?“

„Jsem Američan,“ odvětil jsem. „Jmenuji se James O’Brien.“

V chladných očích jí zaplálo podivné světlo.

„O’Brien? Jsi tedy z mého klanu. Narodila jsem se jako O’Brienová. Provдалa jsem se za jednoho z MacDonnalů, srdcem jsem ale vždy zůstala u lidu své krve.“

„Bydlíte někde tady?“ zeptal jsem se a přemýšlel jsem o jejím neobvyklém přízvuku.

„Ano,“ přisvědčila, „kdysi jsem tady bydlela, dlouhou dobu jsem ale strávila daleko odtud. Všechno se změnilo – hodně změnilo. Neměla jsem v úmyslu vracet se sem, ale přivolalo mě něco, čemu bys nerozuměl. Pověz mi, chystáte se tu mohyly otevřít?“

To mě překvapilo. Pozorně jsem se na ni zahleděl a usoudil jsem, že se jí nějak podařilo vyslechnout náš rozhovor.

„Nezáleží to na mně,“ odpověděl jsem hořce. „Ortali – to je můj společník – ji nepochybně otevřít chce a já jsem nucen přispět mu na pomoc. O své vlastní vůli bych její klid nenarušil.“

Ty chladné oči se mi zavrtávaly až do duše.

„Jen hlupáci se poslepu ženou vstříc vlastní zkáze,“ prohlásila ponuře. „Co ten muž ví o tajemstvích téhle prastaré země? Odehrály se tu události, jejichž význam svou ozvěnou zasáhl celý svět. Právě tady před dávnou dobou, kdy planinu Clontarfu lemoval černý a temně švelivý Tomarův hvozd a jižně od řeky Liffey se tyčily dánské hradby Dublinu, hodo-



vali havrani na padlých bojovnicích a zapadající slunce ozařovalo karmínově rudá jezera. Tady král Brian, tvůj i můj předek, zlomil sílu severských kopí. Přitáhli sem ze všech zemí i z ostrovů v moři, přicházeli v blyštivé zbroji a jejich rohaté přilbice vrhaly na zem dlouhé stíny. Přidě jejich dračích lodí prořezávaly vlny a údery jejich vesel zněly jako dunění bouře.

Tady na té pláni hrdinové padali jako zralé klasy pod rozmachy kosy. Padl tu jarl Sigurd z Orknejských ostrovů i Brodir z ostrova Man, poslední z mořských vládců, a všichni jejich náčelníci. A také princ Murrogh a jeho syn Turlogh, mnozí galští velitelé i sám král Brian Bóruma, nejmocnější z erinských monarchů.“

„Máte pravdu!“ Epické příběhy země předků odjakživa podněcovaly moji představivost. „Byla tady prolita má krev, a přestože já sám jsem se narodil v daleké zemi, je moje duše se zdejšími pobřežím svázána pokrevními pouty.“

Pomalou přikývla a zpod oblečení vytáhla něco, co se v paprscích zapadajícího slunce matně zalesklo.

„Vezmi si to,“ vyzvala mě. „Dávám ti to jako symbol onoho pokrevního pouta. Cítím, že se schyluje k podivným a hrůzným událostem – tohle tě však ochrání před zlem i před lidem noci. Je to předmět svatější, než si lidská mysl dokáže představit.“

Užasle jsem si nabízený dar vzal. Byl to krucifix ze zlata zpracovaného zvláštním způsobem, posázený drobnými drahokamy. Jeho řemeslné provedení bylo neobyčejně starobylé a zcela nepochybně keltského původu. A z paměti se mi vynořila mlhavá vzpomínka na dávno ztracenou relikvii, popisovanou zapomenutými mnichy v zaprášených rukopisech.

„Bože dobrý!“ vyhrkl jsem. „To je... musí to být... nemůže to být nic jiného než ztracený krucifix svatého Brandona Požehnaného!“

„Ano,“ kývla s hrozivě zachmuřeným výrazem. „Kříž svatého Brandona, který vyrobily ruce samotného světce před dávnými věky, ještě před tím, než barbari ze severu proměnili Erin v rudé peklo – v dobách, kdy v zemi vládl zlatý mír a svatý pokoj.“





„Ale, ženská!“ vykřikl jsem rozrušeně. „Takový dar od vás přece nemůžu přijmout! Zřejmě netušíte, jakou má cenu! Jen jako šperk by měl obrovskou hodnotu, ale jako historická relikvie je neocenitelný...“

„Tak už dost!“ Její hluboký hlas mě rázem umlčel. „Dost takových řečí, které se rovnají rouhání. Hodnotu kříže svatého Brandona nelze vyjádřit žádnou cenou. Nikdy nebyl poskvrněn zlatem a z rukou do rukou přecházel vždy jen jako dar. Dávám ti ho, aby tě zaštitil před silami zla. Už nechci nic slyšet.“

„Vždyť byl tři sta let ztracený!“ vyjekl jsem. „Jak... kde...?“

